

project

Merelbeekse Scheldemeersen

(Woord vooraf)

In een natuurinrichtingsproject (NIP) wil de Vlaamse overheid in een afgebakend gebied met eenmalige maatregelen de natuur nieuwe kansen geven om zich op korte termijn te herstellen of verder te ontwikkelen. In dit project werkt afdeling Natuur nauw samen met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), de provincie Oost-Vlaanderen en de gemeente Merelbeke.

Het natuurinrichtingsproject Merelbeekse Scheldemeersen startte in september 2000 met de opmaak van een projectrapport. Dit rapport legde de visie over de ontwikkeling van het meersengebied vast. Ondertussen werd deze visie vertaald in concrete maatregelen. In dit krantje vindt u zowel een beknopte beschrijving van deze maatregelen als een overzicht van het verdere verloop van het project.

Pad Merelbeekse meersen richting Kerkhoek
Maatregel: hier worden hoogstammige eiken aan de rechterkant van het pad aangeplant.

(Stap voor stap)

Na de instelling van het natuurinrichtingsproject (september 2000) ging het *projectrapport* (waarin de grote lijnen staan uitgeschreven) medio 2001 in openbaar onderzoek.

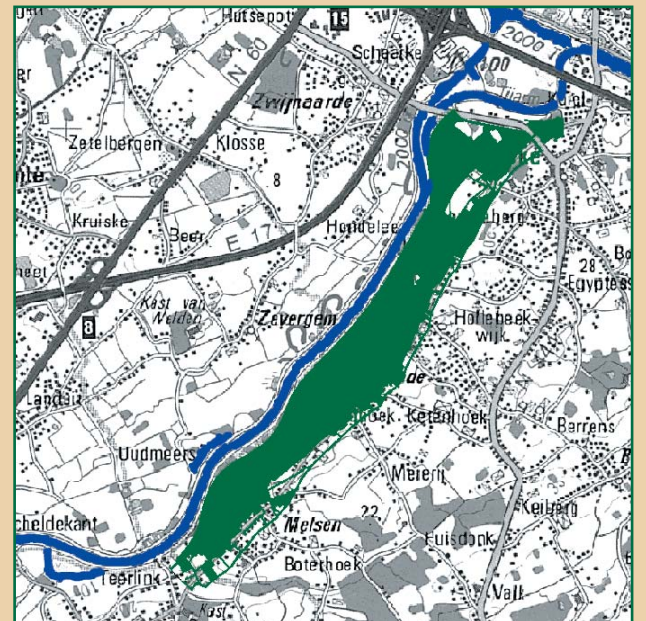
Dit openbaar onderzoek leverde een twintigtal opmerkingen en bezwaren op. De commissie onderzocht al deze opmerkingen en bezwaren en adviseerde het comité dat de eindbeslissing nam.

Vervolgens legde de Vlaamse regering in december 2003 de *maatregelen en uitvoeringsmodaliteiten* vast in een (ministerieel) besluit. Aan de hand hiervan werd het *projectuitvoeringsplan* opgemaakt om de voorgestelde maatregelen uit te werken. Het is precies dit projectuitvoeringsplan dat nu in openbaar onderzoek gaat.

Na dit openbaar onderzoek worden de ingediende opmerkingen en bezwaren opnieuw in de commissie en het comité besproken. Vervolgens worden de voorstellen van maatregelen uitgewerkt in technische plannen die als basis voor de aanvraag van de bouwvergunning dienen. Na het verkrijgen van de nodige vergunningen kunnen de werken op het terrein starten.

Na de werken kan de natuur in dit gebied opnieuw haar gewone gang gaan. Uiteraard worden deze evoluties op de voet gevolgd, om na te gaan of de uitgevoerde maatregelen de gewenste resultaten opleveren. Het gebied krijgt ook een gepast beheer.

(Waar?)

Het natuurinrichtingsproject Merelbeekse Scheldemeersen (346 ha) is gelegen op de rechteroever van de Schelde ter hoogte van Merelbeke.

De ruwe grenzen van het gebied zijn: de Schelde in het westen, de Tijarm van de Schelde in het noorden, de bewoning van de Gaverssteenweg in het oosten en de gemeentegrens met Gavere in het zuiden. Het gebied is ongeveer 6 km lang en 500 à 600 m breed en bestaat hoofdzakelijk uit laaggelegen, vochtige weilanden, vaak met sloten doorsneden. In het zuiden nabij Melsen komen vooral bos en struweel (struikgewas) voor, vaak op natte of slecht bewerkbare gronden.

Een landschapsbeeld: natte weilanden ter hoogte van Staken.

(Jouw mening telt)

Hoe kan je je mening kenbaar maken?

Wie goede ideeën of bezwaren heeft over het natuurinrichtingsproject Merelbeekse Scheldemeersen, kan die tijdens het openbaar onderzoek (**van 6 maart tot en met 4 april 2006**) indienen bij of opsturen naar het secretariaat van het natuurinrichtingscomité Merelbeekse Scheldemeersen (Vlaamse Landmaatschappij, Ganzendries 149, 9000 Gent).

(P l a n n e n

v o o r d e M e r e l b e e k s

AANBRENGEN VAN BEPLANTING

In het gebied tussen de Kerkhoek en de Zwijnaardsesteenweg staat de begroeiing op de randen van de percelen. Het is de bedoeling om dit aspect te versterken, met behoud van doorzichten. De houtkanten en bomenrijen worden aangeplant op de perceelsranden op gronden van de overheid of privépersonen*.

Maatregel graft: de afvlakking van het talud wordt tegengehouden door aanplantingen.

Het project besteedt ook aandacht aan het herstel van cultuurhistorische relictten in het landschap. Zo worden bepaalde taluds (= graften) van de steilrand van de Scheldevallei opnieuw beplant. Op deze manier wordt de afvlakking - een gevolg van erosie - tegengegaan en krijgen de oorspronkelijke waardevolle houtkanten een nieuwe kans.

(* De uitvoering van de maatregel gebeurt met toelating van de eigenaar.

OPTIMALISEREN ECOLOGISCH BEHEER St.-Elooisput en Schelderodeput

De Sint-Elooisput is nu al een gebied boordevol waardevolle natuur. De dikke sliblaag op de bodem van deze oude Scheldemeander zorgt echter voor een rem op de ontwikkeling van de natuurwaarden. Daarom wordt de Sint-Elooisput geruimd en wordt de natuurlijkere vispopulatie hersteld door een gerichte afvising van dominante vissoorten.

Maatregel Sint-Elooisput: ruiming en herstel vispopulatie.

Aan de meander Schelderodeput worden de populieren op de oever geroid*. Hierdoor krijgt de meander minder vallende bladeren te verwerken en zal hij minder snel dichtslibben.

(* De uitvoering van de maatregel gebeurt met toelating van de eigenaar.

INRICHTEN VLEERMUIZENVERBLIJFPLAATSEN

De ijskelder van het kasteel Blauwhuis en de bunker nabij Melsen worden als een verblijfplaats voor vleermuizen ingericht. Dit betekent dat er voor een constante temperatuur en luchtvochtigheid gezorgd moet worden. Daarom worden zowel in de ijskelder als de bunker grote gaten (terug) gedicht. In de ijskelder* wordt eerst het afval opgeruimd en worden dan deuren (met vliegopeningen) geplaatst. In de bunker worden grote spleten en schietopeningen gedicht en in de toegang tot de bunker komt een houten deur met vliegopeningen voor vleermuizen.

(* De uitvoering van de maatregel gebeurt met toelating van de eigenaar.

Maatregel bunker Melsen: dichten van grote spleten en schietgaten in functie van verblijf voor vleermuizen.

MELSENBEEK: ruimen, oeverinrichting, waterpeilbeheer en vismigratie

De belangrijkste maatregel speelt zich af in en rond de Melsenbeek. De Melsenbeek wordt geruimd op het moment dat er geen afvalwater meer in de beek terecht komt (zie verder).

De oevers krijgen een zachte helling om zo de natuur langs de beek meer ruimte te geven. Verder wordt het slib - ooit op de oevers gedeponeerd - weggehaald. Her en der komen er aanplantingen met struiken of knotwilgen. Hierbij wordt rekening gehouden met de zichtassen in het landschap.

Ten slotte wordt een deel van het water van de Schragebeek naar de Melsenbeek afgeleid. Hierdoor neemt de stroming op de Melsenbeek toe en zal opnieuw vismigratie vanuit de Tijarm mogelijk zijn. Vistrappen overbruggen de niveaoverschillen in de beek zodanig dat de vissen voortaan probleemloos de beek stroomopwaarts kunnen zwemmen.

Maatregel Melsenbeekoever: het oude slib dat op de oevers ligt, wordt weggehaald; de oever krijgt een zachte helling.

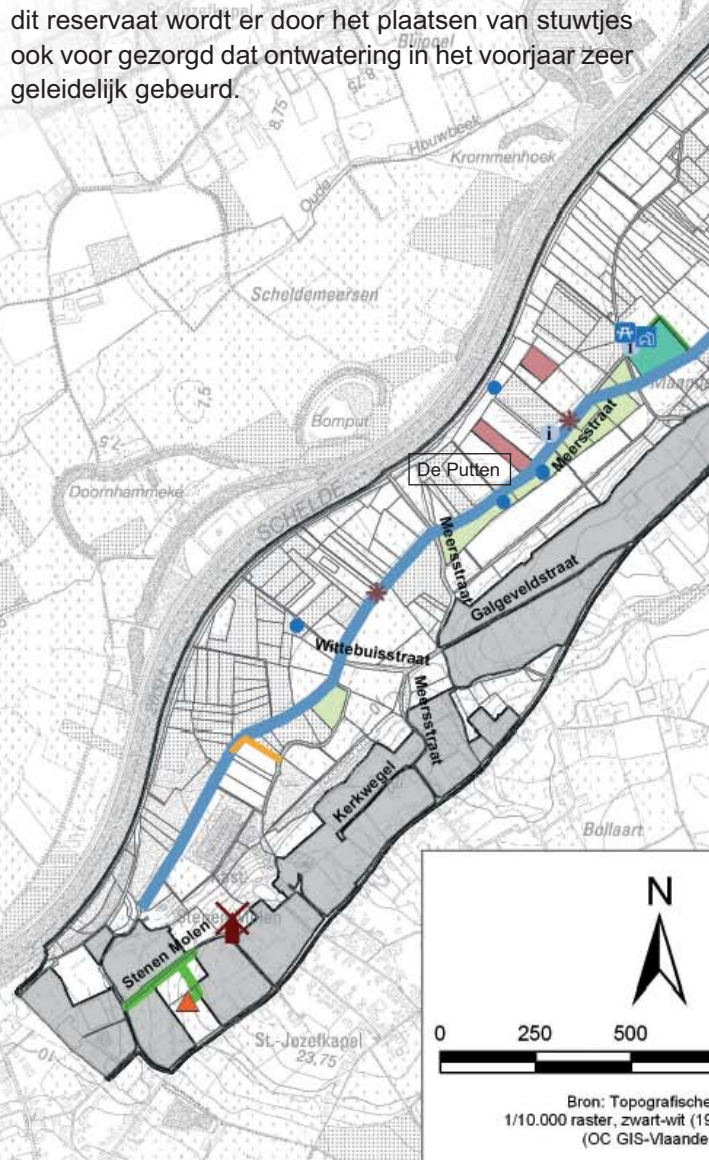
ECOLOGISCHE INRICHTING AANGRENZENDE PERCELEN MELSENBEEK

Kleine percelen langs de Melsenbeek krijgen een specifieke inrichting: kwelvegetatie wordt beschermd en/of greppels worden opnieuw aangelegd of geaccentueerd. Kwelvegetatie zijn sterk afhankelijk van opborrelend grondwater (kwelwater). Door de greppels lokaal te verbreden, komt het kwelwater dichterbij de wortels van deze kwelgevoelige plantensoorten waardoor ze zich kunnen uitbreiden.

ECOLOGISCHE INRICHTING OF BEHEER PERCELEN NA KAVELRUIL

De ruil van een aantal percelen leidt tot grotere aaneengesloten beheersblokken. Na omruiling krijgen deze een specifieke inrichting of beheer. Zo zal voor het bosje nabij Kerkhoek door de verplaatsing van de afsluiting de strakke grens tussen het bos en de aangrenzende weide vervagen. Dit schept ruimte voor zoomplanten (op natte plekken zullen hier dan bv. moerasspirea of valeriana groeien).

Percelen gelegen in het natuurreservaat de Putten worden omgevormd tot soortenrijke percelen door een aangepast beheer van maaien en begrazen. In dit reservaat wordt er door het plaatsen van stuwjes ook voor gezorgd dat ontwatering in het voorjaar zeer geleidelijk gebeurt.

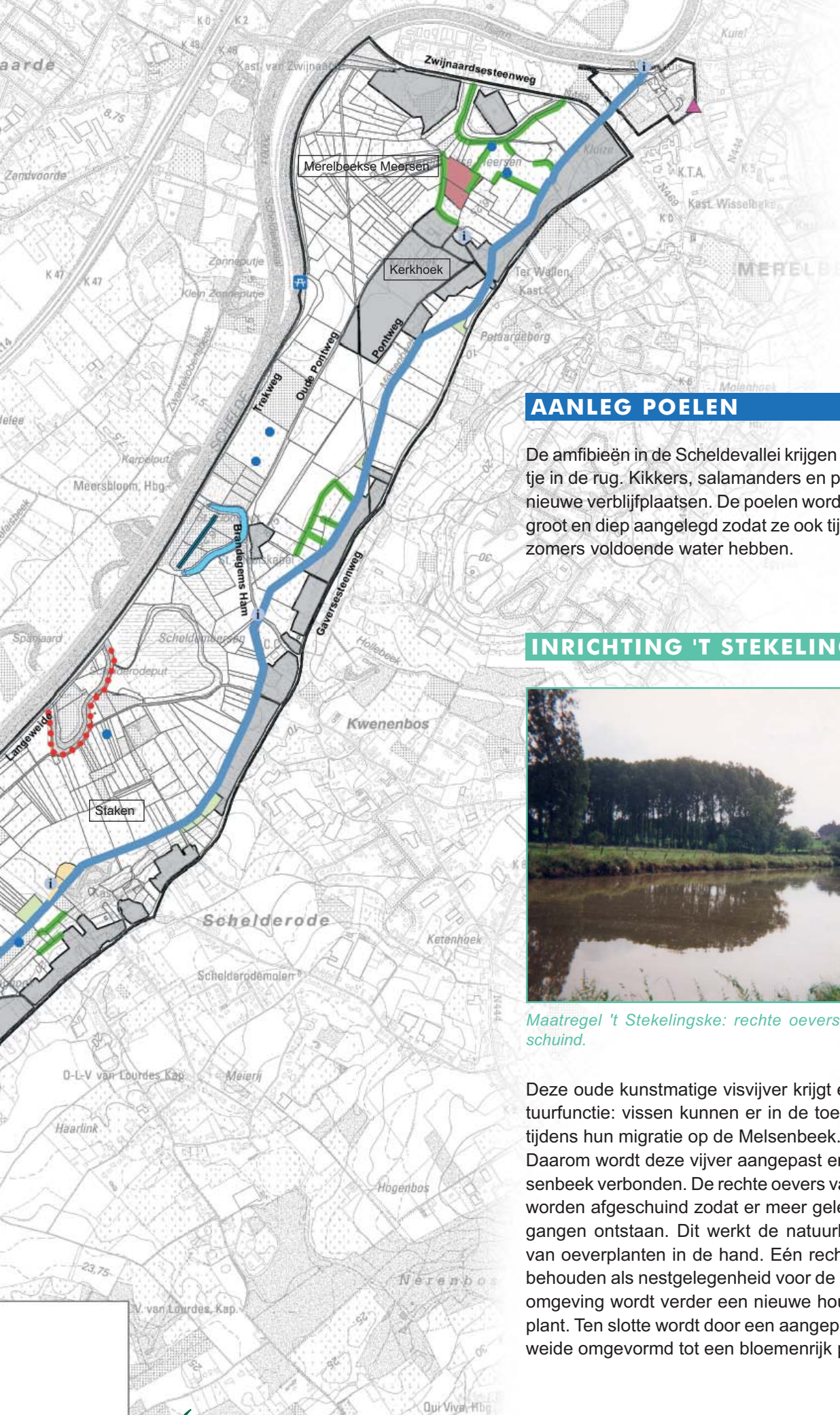

HERWAARDEREN STENEN MOLEN

De Stenen Molen is momenteel een ruïne. Een volledige restauratie is wegens een te hoog prijskaartje niet haalbaar. In overleg met de eigenaar* en de cel Monumenten en Landschappen worden maatregelen uitgewerkt om de romp van de molen beter te beschermen.

(* De uitvoering van de maatregel gebeurt met toelating van de eigenaar.

e Scheldemeersen)

RECREATIE

Het oude wandeltracé tussen de kerk en de woonwijk Kerkwegel te Melsen enerzijds en de Scheldevallei anderzijds wordt opnieuw toegankelijk gemaakt via het speelbos van Melsen (zie *tracé voetweg op kaart*). Naast dit tracé wordt er een brug en twee specifieke sluisen voor voetgangers voorzien (om quads en mountainbikers hier te vermijden). Langs het wandelpad in de buurt van Kerkhoek worden eiken aangeplant.

In de Meersstraat komen er paaltjes (= verkeersont-raders) om er het doorgaand verkeer van auto's te verhinderen. Zo kunnen fietsers en wandelaars er rustig genieten van de natuur. De paaltjes worden zo geplaatst dat elke eigenaar en gebruiker nog steeds zijn perceel kan bereiken.

Verder komen er verspreid over het projectgebied verschillende infoborden en zitbanken en wordt het bestaand gebouwtje bij de vijver 't Stekelingske als een schuilhuisje voor recreanten ingericht.

Maatregel schuilhuisje: dit gebouwtje wordt ingericht als schuilhuisje voor recreanten.

AANLEG POELEN

De amfibieën in de Scheldevallei krijgen een flink duwtje in de rug. Kikkers, salamanders en padden krijgen nieuwe verblijfplaatsen. De poelen worden voldoende groot en diep aangelegd zodat ze ook tijdens normale zomers voldoende water hebben.

INRICHTING 'T STEKELINGSKE

Maatregel 't Stekelingske: rechte oevers worden afgeschuind.

Deze oude kunstmatige visvijver krijgt een echte natuurfunctie: vissen kunnen er in de toekomst paaien tijdens hun migratie op de Melsenbeek.

Daarom wordt deze vijver aangepast en met de Melsenbeek verbonden. De rechte oevers van de visvijver worden afgeschuind zodat er meer geleidelijke overgangen ontstaan. Dit werkt de natuurlijke vestiging van oeverplanten in de hand. Eén rechte oever blijft behouden als nestgelegenheid voor de ijsvogel. In de omgeving wordt verder een nieuwe houtkant aangeplant. Ten slotte wordt door een aangepast beheer de weide omgevormd tot een bloemenrijk perceel.

MOTTE

Nabij het kasteel van Schelderode ligt de motte, een heuvel omringd door een gracht. In de middeleeuwen was dit de uitvalsbasis van de heren van het Land van Rode. Deze motte is vandaag enkel zichtbaar door zeer kleine reliëfverschillen in de weilanden. Bij regenweer komen op de locatie van deze vroegere gracht plassen te staan. Deze motte wordt in het landschap opnieuw zichtbaarder gemaakt door een lichte uitgraving en de aanleg van een kleine heuvel.

Waar het water staat, ligt een motte. Maatregel motte: lichte uitgraving van de gracht en aanleg van een kleine heuvel.

Legende

- Optimaliseren ecologisch beheer Sint-Elooisput
- Optimaliseren ecologisch beheer Schelderodeput
- Inrichten vleermuizenverblijfplaats bunker Melsen
- Inrichten vleermuizenverblijfplaats ijskelder kasteel Blauwhuis
- Ecologisch inrichten aangrenzende percelen Melsenbeek
- Ecologisch beheer of inrichting na kavelruil
- Inrichting 't Stekelingske
- Inrichting de motte
- Aanbrengen van beplanting
- Tracé voetweg
- Melsenbeek: ruimen, oeverinrichting, waterpeilbeheer en vismigratie
- Aanleg van poelen
- Herwaarderen Stenen Molen
- Verkeersont-raders
- Infoborden
- Schuilplaats recreanten
- Zitbanken
- Grens projectgebied
- Kadastrale grenzen
- Uitgesloten zones

1.000 Meters

(Meer info)

Een overzicht van de maatregelen en de werken vind je - van naaldje tot draadje - in het *projectuitvoeringsplan*. Je kan het inkijken:

- bij de **dienst milieu, gemeentehuis**
Hundelgemsesteenweg 353, 2de verdieping
open elke werkdag 9.00 - 12.00 u en woensdagnamiddag 14.00 - 19.30 u
- in de kantoren van de **Vlaamse Landmaatschappij**
Ganzendries 149, Gent
open elke werkdag 8.30 - 12.00 u en 13.30 - 16.30 u

Je kan dit rapport ook bekijken (of downloaden) via de website van de gemeente (www.merelbeke.be), de provincie (www.oost-vlaanderen.be) of de VLM (www.vlm.be).

INFOAVOND

Als je meer informatie wenst, kan je terecht tijdens de **infoavond** op **maandag 13 maart 2006** vanaf **19.00 u tot 21.30 u** in het gemeenschapscentrum 't Groenendal, Brandegemse Ham 5 te Merelbeke. Tijdens de infoavond lichten de betrokken ambtenaren van de verschillende diensten het project toe aan de hand van infostanden. Deze infoavond wordt georganiseerd door de afdeling Natuur, de Vlaamse Landmaatschappij, de provincie Oost-Vlaanderen en de gemeente Merelbeke.

Voor meer gedetailleerde en/of persoonlijke informatie kan je tijdens de **ziddagen** terecht in het gemeentehuis van Merelbeke:

- op **woensdag 15 maart 2006** van 9.00 u tot 12.00 u en van 14.00 tot 19.30 u
- op **donderdag 16 maart 2006** van 9.00 u tot 12.00 u

De betrokken ambtenaren zijn dan aanwezig om je vragen te beantwoorden.

(Initiatiefnemers en samenwerking)

Voor de realisatie van deze maatregelen werken verschillende instanties samen. De afdeling Natuur van Aminoal en de Vlaamse Landmaatschappij leveren het voorbereidend werk. Zonder de inspanningen van de gemeente Merelbeke en het provinciebestuur Oost-Vlaanderen zou dit project echter niet tot stand kunnen komen.

● Aminoal, afdeling Natuur

De afdeling Natuur zorgt voor de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van het Vlaamse Natuurbeleid. Bij de realisatie van natuurinrichtingsprojecten stuurt de afdeling Natuur het project en zit ze de vergaderingen van het comité en de commissie voor. De afdeling Natuur financiert het gros van de maatregelen.

Afdeling Natuur, Gebr. Van Eyckstraat 4-6, 9000 Gent

Voorzitter natuurinrichting: Dries Desloover

Tel.: 09/265.46.46 - Fax: 09/265.45.88

E-mail: dries.desloover@lin.vlaanderen.be

● Vlaamse Landmaatschappij

De VLM staat - in nauwe samenwerking met andere instanties - in voor de inrichting van de open ruimte. Bij de voorbereiding en de uitvoering van natuurinrichtingsprojecten heeft de VLM een ondersteunende rol als secretariaat van projectcommissie en -comité. De VLM stelt een belangrijk deel van dit projectuitvoeringsplan op en staat in voor de coördinatie van de uitvoering van het project.

Vlaamse Landmaatschappij, Ganzendries 149, 9000 Gent

Projectleider: Ria De Dyn

E-mail: ria.dedyn@vlm.be

Communicatieverantwoordelijke: Els Seghers

E-mail: els.seghers@vlm.be

Tel.: 09/244.85.00 - Fax: 09/244.85.99

● Provincie Oost-Vlaanderen

Het provinciebestuur heeft als belangrijkste taak het beheer van de Melsenbeek, met uitzondering van een klein deel dat de gemeente beheert. In dit natuurinrichtingsproject zal de provincie instaan voor het grootste deel van de ruiming van de beek en van de verwerving van de oeverstroken en enkele percelen langs de beek.

● Gemeente Merelbeke

De gemeente is de beheerder van het deel van de Melsenbeek ter hoogte van de Meersstraat en van verschillende terreinen binnen het projectgebied. In dit natuurinrichtingsproject staat de gemeente o.a. in voor een deel van de ruiming, de aankoop van enkele percelen langs de Melsenbeek en het toekomstige onderhoud van houtkanten, poelen, stroken, ...

Verder is de ook gemeente verantwoordelijk voor de aansluiting van het afvalwater op de collectoren.

(Veel gestelde vragen)

● *Waarom worden er oeverstroken langs de Melsenbeek voorzien?*

De oever van de Melsenbeek wordt minder steil gemaakt zodat meer planten- en diersoorten er zich kunnen vestigen. Deze ingreep is echter bij de huidige eigendomsstatus niet mogelijk. Een minder steile oever vergt echter de verwerving van een aanpalende strook van 10 m breed. Meteen is deze extra strook handig meegenomen om in de toekomst de beek te onderhouden.

● *Wordt voor deze oeverstroken een deel van mijn tuin ingenomen?*

Nee. De tuinen die grenzen aan de Melsenbeek maken deel uit van de bewoning langs de Gaversesteenweg en deze zijn niet opgenomen in het projectgebied. Langs deze tuinen worden geen oeverstroken verworven. Ter hoogte van deze tuinen krijgt de Melsenbeek dus geen nieuw oeverprofiel.

● *Worden deze oeverstroken langs de Melsenbeek nieuwe fiets- en wandelpaden?*

Nee. Deze oeverzones (ca. 10 meter breed) zijn niet toegankelijk voor wandelaars en fietsers. De strook onmiddellijk grenzend aan de beek wordt ingericht in functie van natuurontwikkeling: herprofilering van de oever, aanplanting van knotbomen en struiken. Het overige deel wordt vrijgehouden om op een vlotte manier vanuit deze zone de nodige onderhoudswerken aan de beek uit te voeren.

● *Zullen de aanplantingen langs de Melsenbeek het open zicht op de vallei in de weg staan?*

Deze aanplanting langs de Melsenbeek met bomen en hier en daar met struiken heeft een eerder open karakter zodat de bewoners hun (door)zicht op de vallei behouden. Tegelijkertijd wil deze aanplanting de bebouwing langs de Gaversesteenweg aan het zicht van de wandelaars langs Langeweide of Brandegemse Ham onttrekken. De gekozen beplanting streeft dus naar een optimale beleving van het landschap, zowel voor de bewoners als voor de recreant.

● *Wanneer wordt de Melsenbeek geruimd?*

De Melsenbeek wordt pas geruimd als er niet langer afvalwater in de Melsenbeek geloosd wordt. Concreet betekent dit dat wie nu nog loost in de Melsenbeek of Schragebeek, de afvoer van zijn afvalwater op de bestaande riolering dient aan te sluiten. Voor meer informatie hierover kunt u terecht bij de gemeente (**dienst Gemeentewerken Johan Van Den Bulcke: 09/210.33.81**).

De ruiming van de Melsenbeek is dus pas zinvol als er niet langer voortdurend slib via dit huishoudelijk afvalwater in de beek terechtkomt. De eerste fase van de ruiming start ten vroegste vanaf augustus 2006.

(Colofon)

- Oplage: 1.600 ex., op milieuvriendelijk papier
- Grafische vormgeving en foto's: VLM Gent
- Voor meer informatie of exemplaren kan u terecht bij de Vlaamse Landmaatschappij
- Verantwoordelijke uitgever: ir. Roland de Paepe, administrateur-generaal VLM, wnd., Gulden-Vlieslaan 72, 1060 Brussel

Maatregel Melsenbeek: ruimen, oeverinrichting, waterpeilbeheer en vismigratie.